

Rekabet Kurulu İşgücü Piyasaları Soruşturmasında Son Sözü Söyledi

Ertuğrul Can CANBOLAT

ACTECON, Counsel

Muhammed Safa UYGUR

ACTECON, Kıdemli Danışman

Su Başak SATIR

ACTECON, Danışman

İşgücü piyasalarında etkin rekabetin tesisi, son yıllarda dünya çapında tüm rekabet otoritelerinin gündemine ön sıralardan girmiş; bu kapsamda işveren rekabetini sınırlayıcı olabilecek uygulamalar rekabet otoriteleri tarafından çok ciddi bir şekilde mercek altına alınmıştır. Özellikle de teşebbüslerin birbirlerinden çalışan istihdam etmeyeceklerine yönelik teşebbüsler arası centilmenlik anlaşmaları, çalışanların maaş, ücret ve/veya yan haklarının sabitlenmesine yönelik teşebbüsler arası anlaşmalar, işgücü piyasalarına yönelik maaş, ücret, yan haklar, zamlar, primler vb. hususlarda rekabete hassas bilgilerin teşebbüsler arasında doğrudan veya dolaylı bir şekilde değişimi, işverenin işgücü pazarındaki hakim durumunu kötüye kullanması gibi eylemler rekabet otoriteleri

tarafından cezalandırılmaya başlanmıştır. Rekabet Kurulu da işgücü piyasalarına yönelik centilmenlik anlaşmaları yapılması suretiyle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un ("**Rekabet Kanunu**") ihlal edildiği iddialarına yönelik olarak Nisan 2021'de emek piyasalarını odağına alan bir soruşturma başlatmış; Kurul, Ağustos 2023'te sona eren soruşturma sonucunda 16 şirkete toplamda yaklaşık olarak 152 milyon Türk Lirası idari para cezası uygulamıştır.

Bu kapsamda yazımızda işgücü piyasasında rekabet ihlallerine yönelik Rekabet Kurulu'nun geçmişteki ve güncel yaklaşımı odağa konulmaktadır.

Geçmişten Günümüze İşgücü Piyasasına Rekabet Hukuku Müdahaleleri

Kurul'un 2005 yılında aldığı Televizyon Dizisi Yapımcıları Kararı¹ işgücü piyasasında rekabet hukuku uygulamaları açısından bir ilktir. İlgili kararda televizyon dizi yapımcılığı pazarında faaliyet gösteren teşebbüslerin aralarında oyuncu transferi yapmamak ve oyuncu transferi yapıldığı takdirde sabit ücretler uygulamak

*Rekabet Kurulu işgücü piyasalarına yönelik centilmenlik anlaşmaları yapılması suretiyle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un ("**Rekabet Kanunu**") ihlal edildiği iddialarına yönelik olarak Nisan 2021'de emek piyasalarını odağına alan bir soruşturma başlatmış; Kurul, Ağustos 2023'te sona eren soruşturma sonucunda 16 şirkete toplamda yaklaşık olarak 152 milyon Türk Lirası idari para cezası uygulamıştır.*

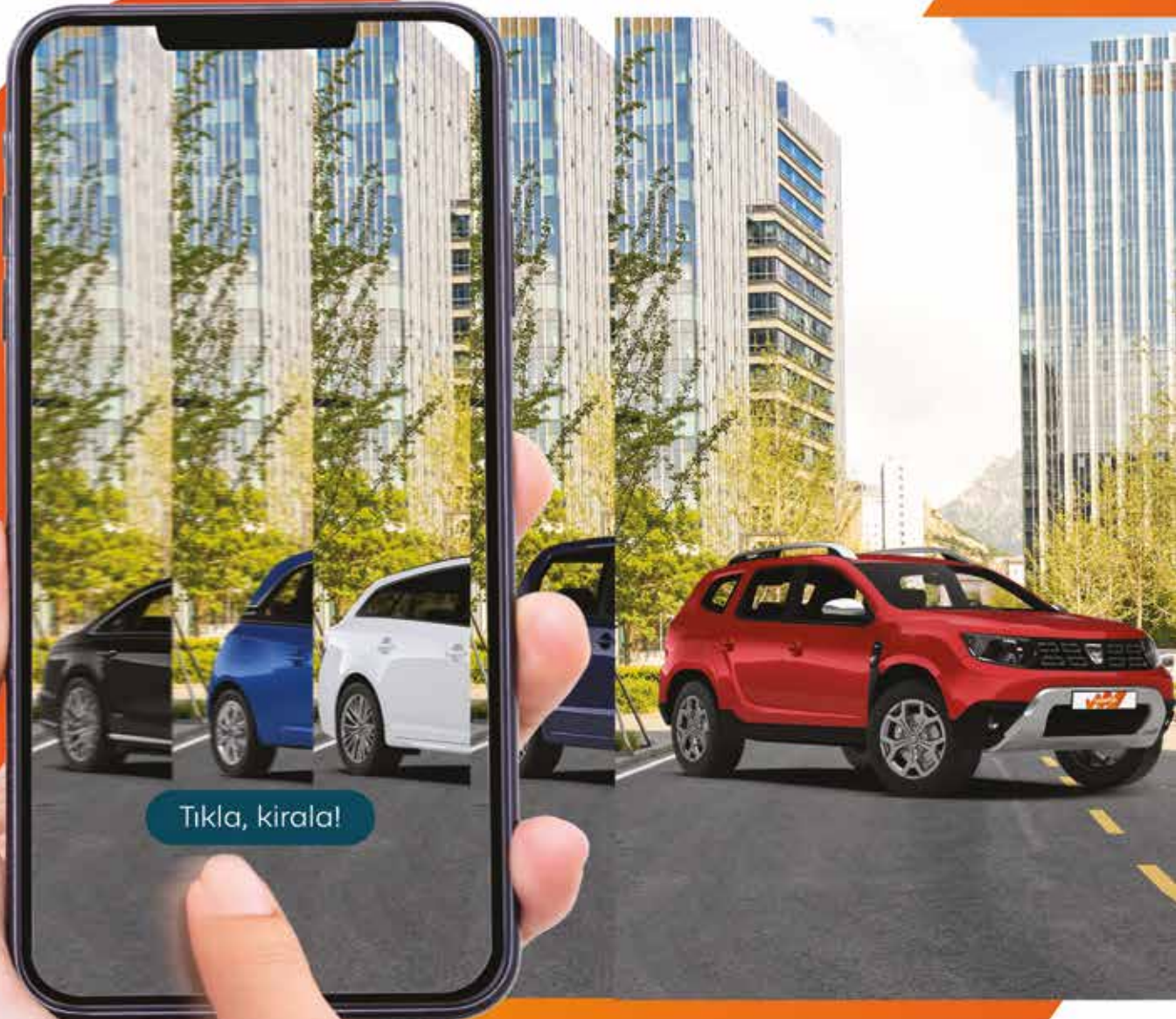
Seç. Tıkla. Yükle.

Őirket Aracını Kolayca Kirala!

Tiklakirala.com hızlı, kolay ve zahmetsiz sistemiyle hayatınızı kolaylaştırıyor. Őirket aracı kiralama iŐlemleri çabucak halloluyor.

[tiklakirala.com](https://www.tiklakirala.com)

suretiyle çalışan ayartmama anlaşmaları yapıp yapmadıkları incelenmiştir. Yürütülen ön araştırma sonucunda Kurul tarafından ilgili teşebbüslerin oyuncu transferini engellemek ve oyuncu ücretini sabitlemek amacıyla anlaşmaya vardıklarına ilişkin olarak yeterli bulguya ulaşılamadığından bu teşebbüsler açısından soruşturma açılmasına gerek bulunmadığı ifade edilmiştir. Öte yandan, çeşitli televizyon programlarında teşebbüs temsilcilerinin ihlal konusu olabilecek beyanları dikkate alınarak oyuncu transferinin engellenmesi ve oyuncu ücretinin sabitlenmesi ihtimalinin oluşabileceği değerlendirilmiş ve ilgili teşebbüslere bu tür davranışlardan kaçınılması gerektiğine dair Kurul tarafından görüş gönderilmesine karar verilmiştir.

Kurul'un işgücü piyasasına yönelik toleranslı yaklaşımını sürdürdüğü 2011 tarihli Özel Okullar Kararı'nda² ise özel okulların diğer okullarda çalışan öğretmenlere transfer teklifi yapılmasını engellemelerine ilişkin eylemler incelenmiştir. Kurul tarafından bu tarz uygulamaların Rekabet Kanunu'nun 4. maddesi kapsamında rekabeti kısıtlayıcı nitelikte olduğu değerlendirilmiştir. Öte yandan Kurul, Televizyon Dizisi Yapımcıları Kararı ile paralel olarak bahse konu özel okullara ve Türkiye Özel Okullar Birliği Derneği'ne görüş bildirilmesine karar verilmiştir.

Aynı yıl içerisinde kimya sektörüne yönelik alınan bir başka Kurul kararında³ ise toleranslı yaklaşım daha da genişletilerek teşebbüsler arasında çalışan transfer etmemeye yönelik bir anlaşmanın varlığı ispatlansa dahi, bu anlaşma ile rekabetin engellendiğinin, bozulduğunun veya kısıtlandığının ortaya konulmasının ilgili dosya özelinde mümkün görünmediği, özellikle teknik bilgi ve beceri, inovasyonun önemli olduğu sektörlerde teşebbüsler arasında, çalışma özgürlüğünü ortadan kaldırmayacak ve makul süreli bu türden anlaşmalara muafiyet tanınabildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Kurul'un işgücü piyasalarına yönelik toleranslı

yaklaşımı 2019 yılında alınan Bfit kararı⁴ ile değişmiştir. Kararda, Bfit franchise'larında istihdam edilen çalışanların işyeri değiştirmelerini kısıtlayıcı nitelikte olan sözleşme hükümlerinin işgücü piyasasında rekabeti kısıtladığı tespit edilmiştir. Bu değerlendirmeler ışığında Kurul söz konusu sözleşmelerde yer alan hükümlerin tadil edilmesi yönünde Bfit'e Rekabet Kanunu'nun 9. maddesinin 3. fıkrası uyarınca görüş bildirilmesine karar vermiştir. Bfit kararı işgücü piyasalarına ilişkin toleranslı yaklaşımı değiştirmekle birlikte, aynı zamanda işgücü piyasalarında çalışan transferlerine ilişkin kısıtlamaların meşru bir ticari menfaatle gerekçelendirilebileceği ölçüde makul karşılanabileceğinin sinyallerini vermesi bakımından önemli bir dönüm noktası olmuştur.

45 rakip teşebbüsün ve bir derneğin çeşitli mecralarda bir araya gelmek suretiyle çalışanların maaşlarını sabitlemeyi ve çalışanların teşebbüsler arasındaki geçişlerini engellemeyi amaçladıkları iddialarının incelendiği 2020 tarihli Ege Konteyner Nakliyecileri Derneği kararı⁵ da Kurul'un bahse konu anlaşmaları açık bir şekilde rekabet ihlali olarak nitelendirmesi bakımından önemlidir. Kararda teşebbüsler arası maaş sabitleme anlaşmalarının pazarın alım tarafında kurulan kartellerden farklı olmadığı tespitinin yapılması, Kurul'un işgücü piyasalarındaki ihlallere karşı eskisi gibi toleranslı olmayacağını ilk sinyallerini vermiştir.

Nitekim Kurul'un 2022 tarihli Özel Hastaneler kararında⁶, özel hastanelerin centilmenlik anlaşması yapmak suretiyle aralarındaki personel transferini engelleyip engellemedikleri incelenmiş; Ege Konteyner Nakliyecileri Derneği kararındaki yaklaşıma paralel bir şekilde çalışan ayartmama anlaşmalarının rekabeti kısıtladığı sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte, önceki uygulamalardan farklı olarak Kurul bu defa ilgili teşebbüsler hakkında soruşturma başlatmış ve soruşturma sonucunda 18 teşebbüse ve 1 teşebbüs birliğine idari para cezası uygulamıştır.

FİLO KİRALAMADA 22 YILDIR HEP AYNI ŞEYİ YAPTIK; MÜŞTERİLERİMİZİN DİLEKLERİNİ GERÇEKLEŞTİRDİK.

Mesela ne olursa olsun, telefonlarımızı 7/24 açtık.

Sözleşmelerimizi kendimizi korumak için değil,
daha iyisini yapabilmek için hazırladık.

“Ama bu sözleşmemizde yazmıyor” cevabını da
otomatiğe bağlamadık.

Vale, çekici, servis... Tüm iç ve dış hizmetlerimizin
sorumluluğunu üstlendik.

Teklif verirken sırf işi almak için gerçek dışı koşulları öne sürmedik.

Siz de böyle bir filo kiralama şirketinden hizmet almayı derseniz,
gelin, tanışalım. Dileklerinizi gerçekleştirelim.

İşgücü Piyasası Soruşturması Perspektifinden Kurul'un İşgücü Piyasalarına Güncel Yaklaşımı

Rekabet Kurulu tarafından 2021 yılında teknoloji, gıda hizmetleri, medya, perakende, çevrim içi pazar yerleri vb. dahil olmak üzere çeşitli sektörde faaliyet gösteren 32 teşebbüs hakkında işgücü piyasalarına yönelik centilmenlik anlaşmaları yapılması suretiyle Rekabet Kanunu'nun 4. maddesinin ihlal edildiği iddialarını konu alan bir soruşturma başlatılmış; ilgili soruşturma geçtiğimiz ay sonuçlanarak 2 Ağustos 2023 tarihinde Rekabet Kurumu'nun resmi internet sitesinde duyurulmuştur. Kurum'un internet sitesinden yapılan açıklamada şu ifadeler yer verilmiştir:

"...Soruşturma sürecinde soruşturma tarafı teşebbüslerin, birbirlerinin çalışanlarının istihdam edilmesini engellemeyi ve çalışan hareketliliğini kısıtlamayı konu alan çalışan ayartmama anlaşması yapıp yapmadıkları incelenmiştir. Bu anlaşmaların temelinde işverenlerin en önemli girdilerden olan emek üzerinde rekabet etmekten karşılıklı olarak vazgeçmeleri yatmaktadır.

Çalışan ayartmama anlaşmaları emek faktörünün teşebbüsler arasındaki hareketliliğini azaltmasının yanı sıra emeğin karşılığı olan ücretlerin suni şekilde gerçek değerini bulamamasına da yol açabilmektedir. Netice itibarıyla çalışanların dağılımında etkinsizlik doğmakta ve işgücü piyasalarındaki rekabetçi yapı zarar görebilmektedir..."⁷

Soruşturma sonucunda rekabet hukukunu ihlal ettikleri gerekçesiyle 16 şirkete toplamda yaklaşık olarak 152 milyon Türk Lirası idari para cezası verilmiş; soruşturma tarafı 21 şirkete ise Rekabet Kanunu'nu ihlal ettiklerine dair herhangi bir bulguya rastlanmaması sebebiyle idari para cezası uygulanmamıştır. Kararda

dikkat çekici bir başka husus ise Rekabet Kurulu'nun bu tür uygulamaları kartel olarak nitelendirmesi ve bu tür anlaşmalara bireysel muafiyet hükümlerinin uygulanamayacağı sonucuna ulaşması olmuştur.

Bu kapsamda Kurum'un işgücü piyasalarına ilişkin güncel yaklaşımının hızlı bir şekilde sert ve müdahaleci tarafa geçtiği söylenebilecektir. Rekabet Kurumu Başkanı tarafından 5 Mayıs 2021 tarihinde Anadolu Ajansı'na verilen demeç çerçevesinde teşebbüslere rehberlik edecek bir kılavuz çalışmasının Kurum nezdinde devam ettiği bilinmekle birlikte⁸ henüz konuyla ilgili detaylı bir kılavuz yayımlanmamıştır. Öte yandan Kurum'un konuyla ilgili güncel yaklaşımı ve söz konusu açıklamalar dikkate alınarak işgücü piyasalarında etkin rekabetin tesisinin yakın gelecekte Kurul'un öncelikleri arasında yer almaya devam edeceği söylenebilecektir. ●

Kaynakça:

- 1 Rekabet Kurulu'nun 28.07.2005 tarihli, 05-49/710-195 sayılı kararı.
- 2 Rekabet Kurulu'nun 03.03.2011 tarihli, 11-12/226-76 sayılı kararı.
- 3 Rekabet Kurulu'nun 26.05.2011 tarih ve 11-32/650-20 sayılı Kararı.
- 4 Rekabet Kurulu'nun 07.02.2019 tarihli, 19-06/64-27 sayılı kararı.
- 5 Rekabet Kurulu'nun 02.01.2020 tarih ve 20-01/3-2 sayılı Kararı.
- 6 Rekabet Kurulu'nun 24.02.2022 tarihli, 22-10/152-62 sayılı kararı.
- 7 <https://www.rekabet.gov.tr/tr/Guncel/isgucu-piyasasina-yonelik-centilmenlik-a-eabd47edff30ee118ec500505685da39>
- 8 <https://www.rekabet.gov.tr/tr/Guncel/rekabet-kurumu-baskani-birol-kule-isgucu-704d8ab983adeb11812e00505694b4c6>